

יניב

יניב שקמה

נולד ו' תשרי תשכ"ב, 15.9.1961

נפל בעת מילוי תפקידו
ט"ז אדר א' תשמ"א, 19.2.1981
והוא בן י"ט שנים

לכתוב משהו על יניב — להגיד לכל-כך הרבה אנשים, עם כל-כך הרבה הרגשות, על איש צעיר שהיה חבר, את והכל, על משהו שיחד נולדנו, נשמנו, חוינו, והכל קשור בו ובנו. לכתוב משהו על משהו שכאילו, ואולי בשביל כולם — מלבדנו, איננו, אך בשבילנו עדיין חי הוא. לכתוב על משהו שאהבנו, משהו שצריך להגיד את הסוף, שצריך לסמל סיומה של פריחה שהיתה בראשיתה וקמלה בטרם עת. משהו שידענו ורוצים לדעת יותר, הרבה יותר, שהיה קודם כל אדם, ואדם שמגיע לו לחיות. לכתוב משהו שצריך להגיד זכרונות על חיים שעכשיו הם מוות. אך יניב — הוא אינו זכרון. יניב כל-כך ממשי הוא. והלב והשכל מסרבים להאמין, להבין, מה שצריך לקבל בלי שאלות של מדוע ולמה. האמת היא כל-כך לא צודקת, והגוף מורד, צועק... לא...!! אבל בעולם שהיה גם של יניב, אין מענה לשאלות המהיבות תשובות. אין הגיון, אין אמת, אין צדק, אבל עמוק בתוכנו יש משהו שאומר: הוא עוד ישוב. כי אסור להגיד שהלך, כי יניב לא הלך, הוא איתנו כאן. ביננו לעד.

רחלי ספרני

לאמא, אבא, תלמה וגלעד שלום רב, היום קיבלתי חבילה ואתמול מיכתב. אמא, החבילה מאוד נחמדה ושמחתי לקבל אותה. מהשקופיות ששלחתם ממש נהנית, ובמיוחד מהתמונות של גלעד, שהן נהדרות. אבא, אני מבין שעצם העובדה שנסעתי התחיל להביא לך מזל: התמונות שלך מאוד יפות. בלימודים אצלי לא רע אבל בשבוע של פורים לא קמתי לכמה שיעורים ולא עשיתי שיעורי-בית. במתימטיקה אין לי הרבה בעיות אבל אני מרגיש שחסר לי משהו ולא נעים ללמוד בהרגשה כזו. לא מזמן היה לנו מבחן והוצאתי 100%. זה לא משקף את המצב האמיתי ואני מרגיש מאוד לא בטוח למרות שיהודית, המורה, אומרת שאני סתם מתפנק. כדאי לכם להאמין לי הפעם.

כללית המתח בלימודים איננו קיים כמו בארגנטינה. פה לא שמים הרבה על הלימודים וחבל מאוד. לכן אל תצפו לראות גאון כשתחזרו. אין לי זמן לחשוב על ארגנטינה כי רוב הזמן אני עסוק. רק בימי שבת אני חושב קצת על הבית. בקשר לשאלה שלך אמא, אם הייתי מוכן לחזור עכשיו לארגנטינה ולסיים איתכם את תקופת השליחות — אגיד לך את האמת: בעוד חודש וחצי-חודשיים, כשתגמר עונת הכדורסל, הייתי מוכן לחזור. מדוע? כי אחרי חצי שנה שאני פה וראיתי בדיוק מה יש כאן לעומת מה שיש בארגנטינה, אז אני יודע שהפסדתי הזמן מכל הבחינות (שפה, צורת-חיים וכו'). לכן לא הייתי מהסס להשאר בארגנטינה עוד חצי שנה. אבל אל תחשבו שאני לא מסוגל להשאר פה את הזמן שנותר.

עצם העובדה שלא הייתי קשור אליכם כמו בן מסכן ומפונק — זו הסיבה שאני לא מרגיש שום בעיות לחיות כאן לבד, בלי הורים. נכון שהרבה פעמים חושבים עליכם ומתגעגעים, אבל גם על זה אפשר להתגבר, ולפי דעתי, כל הרעש שעשיתם לפני שנסעתי הנה היה מיותר לחלוטין. אבל לא משנה.

שלכם יניב.

גלעד, אני עייף, אבל בכל זאת אכתוב לך, כי באמת מגיע לך. תדע שאת כל המכתבים שלך באמת קיבלתי, ונורא נהניתי מהסיפורים. החבר'ה שלך שואלים עליך הרבה, וכשתגיע בטח יבלבלו לך כל הזמן את המוח. אני מבין שעוד תחזור אלינו מארגנטינה זמר. (אני בגילך לא הייתי מעיז ללכת לשיר במקהלה). אתה עוד עושה קצת ספורט? כדורסל? טניס? תעשה, זה טוב מאד. אני עדיין מתאמן בכדורסל,

והולך לי די טוב. העיניים שלי כבר נעצמות,
גלעד, ומחר אני קם נורא מוקדם.
סליחה שכתבתי מעט.

יניב.

— ינצ'ו —

21.6.80

איך להתחיל? ; אף פעם לא אהבת פילוסופיה,
תמיד היית דוגרי וכך רצית גם שאחרים יהיו.
לי יהיה קשה עכשיו אבל אנסה שלא להתפלסף.
מכיוון שזה מכתב ולא שיחה, לא תוכל לעצור
אותי בשטף הכתיבה ולהגיד לי — 'די נו,
לעניין'!

אבל תוכל לדלג על הקטעים שיראו לך כי נמרחו
בלי שום עניין וכוונה.
אז ככה:

היית בשבילי חבר כמו שלא היה לי אף פעם.
חבר במשמעות כל-כך מיוחדת שרק אתה נתת
לי אותה.

וגיליתי באמצעותך משהו כל-כך מיוחד שיכולה
לתת רק קבוצה, בקיבוץ: סוג חברות כל-כך
מיוחד בין בן לבת.

כנות והבנה, איכפתיות ורצון לעזור, בעצם כמעט
כל מה שיש בין בחור לבחורה שהם בני-זוג,
אפילו אהבה.

חוץ מדבר אחד, וזה מה שנראה לי שייחד את
היחסים ביננו — לא היה מתח מיני. היה הכל —
חוץ מזה.

יכולנו לעשות הכל. לדבר, ללחוש, לספר מה
כואב, מה קרה, והכל...

נראה לי שהיה לנו אפילו יותר קל מלזוג רגיל —
הלא כן.

לא היו מתחים, לא היו התחייבויות, אבל כן היו
ריבים...

היית להגיד כדי להיות כנה עד הסוף, שהיו
רגעים שרציתי שתעלם, שתבלע אותך האדמה,
שפשוט לא תהיה...

בדיוק כמו שהיו רגעים שלא רציתי לדבר עם אף
אחד חוץ מאיתך...

היית בשבילי כמו את.
פעמים אח קטן (שאף פעם לא היה לי, ותמיד
רציתי שיהיה) — שרוצה להתפנק...

פעמים אח גדול — שמייץ, שמעודד. טוב.
אז רוצה רק לקוות שלא נאמר שלום,

נאמר רק להתראות ונתכוון לזה — ונתראה
שנית, ונתחלק בלבטים ונספר אחד לשני

אמיתות וסיפורים — שנאמין.
ולסיום, יניב, אל תשתנה. תלמד רק להיות יותר

סובלני ונימוסי. תשתדל תמיד כמה שפחות
לפגוע, בכנות שלך — באנשים, ודע — מותר

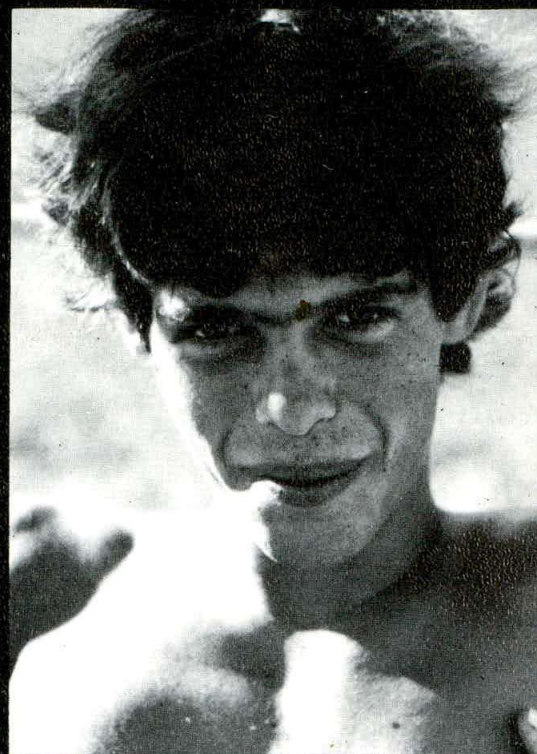
גם לפעמים להסתיר את האמת.
להתראות ינצ'ו

אהבת אותך כאח אני
(איריס)

אני רוצה תמיד עיניים

נתן זר

אני רוצה תמיד עיניים כדי לראות
את יפי העולם ולהלל את היופי
המופלא הזה שאין בו דופי ולהלל
את מי שעשה אותו יפה להלל
ומלא, כל-כך מלא, יופי.
ואינני רוצה לעולם להיות עוור ליפי
העולם כל עוד אני חי. אני אוותר
על דברים אחרים אבל לא אומר די
לראות את היופי הזה שבו אני חי
ושבו ידי מהלכות כמו אניות וחושבות
ועושות את חיי באומץ, ולא פחות
מכן, בסבלנות, סבלנות בלי די.
ולא אחדל מהלל. כן, להלל לא אחדל.
וכשאפול עוד אקום — ולו רק לרגע — שלא יאמרו
הוא נפל. אלא הוא קם עוד לרגע להלל
בעיניים אחרות
את שלהלל לא יחדל.

יעלי!

עכשיו בדיוק החבר'ה הלכו לאכול ואני נשארתי לשמור על הסככה (אנחנו בשיעור נשק היום). אסור לכתוב בזמן שמירה, אבל הרגשתי שאני חייב לכתוב לך עכשיו. לפני רגע דברתי עם המ"מ ובקשתי ממנו שאם אני יוצא ביום שישי שיגידו לי כבר ביום חמישי כדי שאוכל להתקשר ולהודיע לך, אז הוא אמר לי שלא בטוח שאצא כי בראש סדר העדיפויות עומדים כל מיני חברה עם בעיות. ממש כאב לי פתאם לחשוב שביום ששי לא יחזירו לי את השבת ויותר כאבה לי המחשבה שאני לא אראה אותך. אך שום דבר עוד לא סגור, אני מאד מקווה שיצא לי לראות אותך ביום שישי, כי אני באמת מתגעגע אליך. כל-כך מתגעגע שזה עושה לי הרבה פעמים רע על הלב.

ביום ראשון כשהגעתי הייתי בשוק, ממש לא רציתי לבוא לכאן והראש שלי היה בבית — איתך, אבל אין ברירה ומתגברים והיום כבר יום שלישי. הכל בסדר חוץ מכאבים בכף הרגל שמפריעים לי, אבל גם עליהם אני מתגבר. כללית התחלנו להעלות את הכושר הגופני. בריצות אני לא הכי טוב, יש אצלנו כמה שאצלם זה יותר חזק. אבל אני משקיע. ובריצות הקבוצתיות אפשר לראות שכל אלה שרצים מהר, לא שווים הרבה בתור חברים — מה שאצלי קיים הרבה יותר חזק.

----- לסיום, יעלי, כי עוד מעט באים להחליף אותי, תדעי שאני נורא קשור אליך ואוהב אותך. לפעמים אני שואל את עצמי אם זה הגורל שנאהב תמיד (כמובן שלפעמים יש בעיות) או שפעם זה יגמר, כרגע לא נראה לי שזה יגמר בזמן הקרוב ואני מאד מקווה שזה לא יגמר בכלל, ובאמת אני אוהב אותך.

הרבה הרבה נשיקות דרך המכתב הזה אני שולח אליך ובטח קשה לך להרגיש אותו, אז אם לא הצלחת לקבל אותו דרך דפי החשבון האלו, אתן לך בקרוב הרבה מהן בבית. אוהב אותך מאד מאד

יניב.

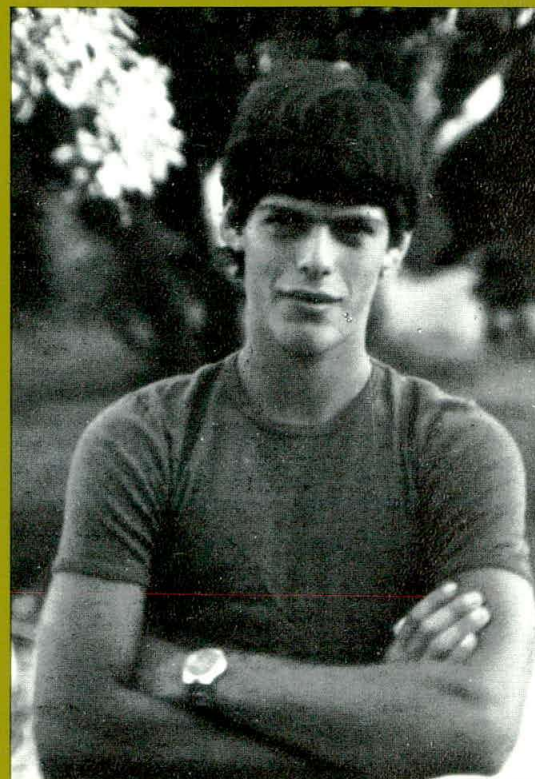

סרובי להבין זאת, זהו כח השרדותי בחיים, זהו כח השרדותם של כל בני-האדם. והנה היה נער שהביט שמה, והוא נפל שמה, ואנו נדהמים, זועקים — "למה?!"

בכך, בזעקתנו, אנו רוצים לשים מעצור למפולת, לתבוסת החיים — אנו מפחדים. אנו בוכים. אנו, יניב שלי, אני ואתה לעולם לא נביט למצולות הפטאליות האלה. היתרון לא נמצא באלה שמאבחנו את רוע החיים ומסתלקים מהם, אלא באלו המאבחנו את רוע החיים ומתמודדים איתו.

אני איתך יניב, עכשיו ולעולם. אני אוהבת אותך כל-כך. אני רחוקה וחלשה ממך בגופי, אך איפה שאהיה אתן לך את כל מה שאוכל ממני, יחד איתך אני מתנשמת וחורקת שיניים. ליבי דופק לך יניב, תדע את זה ותצלית. תצלית להגיע אל המקום שאליו רצית, ובסוף תגיע אלי. יהיה מה שיהיה, בסוף תגיע אלי — אני תמיד מחכה, באהבה. אוהבת אותך ללא גבול

יעל.

יניב

פתאום אני מפחדת בשבילך. יניב יקר שלי, שמור על נפשך. אני מחכה לך תמיד באיזשהו מקום. ואם אצלך הכל קר, מאיים ולא אנושי, אתה הן יודע שיש גם מקום אחר, ואפשרות אחרת, ומציאות אחרת. שום דבר איננו סופי וחתום כל עוד שנינו קיימים יחד.

יניב שלי תספר לי הכל, בסדר? ביום שישי הבא תבטיח לעצמך ולי שתספר לי את מה שמתרחש מעבר למה שקורה סביבך, בסביבה. אני חייבת לדעת את מה שקורה בך. מהלכת עלי האימה של הכוחות השחורים, המרים, שמכים בנפשו של האדם. כח ההרס שלהם הוא עצום, מפתיע ומהמם. ואם הם מוחנקים ומורחקים — הם גורמים לאסון. כעונש, כהתגרות אכזרית וסופית בעולם החיצוני שמסביב שלא שאל, שלא ידע. וכשאנו מענישים את החיים, אנו מענישים את הברירה היחידה המוצעת לנו. עומק הדכאון והיאוש אליו מסוגל האדם להגיע אינו ברור לי, אינו מובן לי. אני יודעת כי זהו כעומק המצולה. ואני פוחדת להביט שמה.

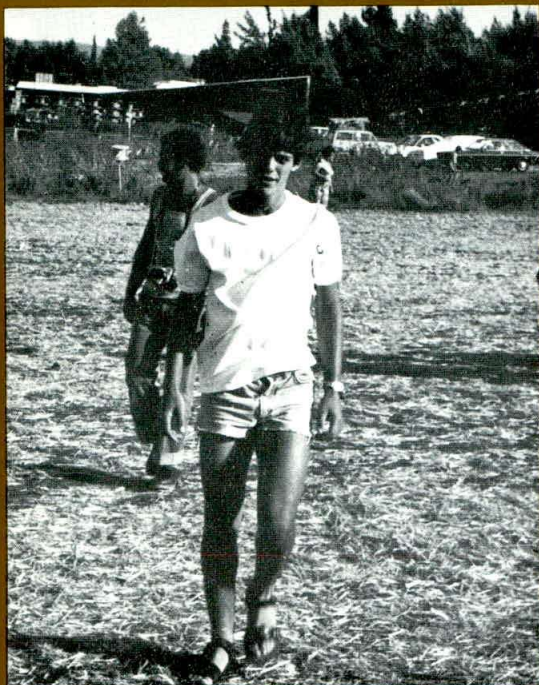
כאבן
 נותרתי
 כאבן
 ללא מילים
 מילים בלי יכולת
 מילים בלי מובן
 אין מילים
 באמא
 כאבן
 יש בכיות
 לדורות
 לכתוב ולמחוק
 לא ניתן לכתוב
 עבורי
 אין מילים בעולם

אמא

19.3.81 יום השלושים למות יניב

ליד הקבר שלך מתנשא ברוש תמיר ורענן.
 וכשאמא ואני מוקרבים אליך ומתיישרים לצדו,
 ומסתכלים בשדות מסביב, בשקדיות הפורחות,
 בירק, בכפרים, בתבור השומר עליך,
 קורה לנו משהו מוזר : כאילו טוב לנו.
 טוב לנו כי אני יודע שאתה חלק מכל זה.
 אני לא יודע אם המילים האלה יגיעו אליך.
 אבל אני רוצה שתדע עוד משהו :
 לא ידענו שהאהבה היתה כל-כך חזקה אצלך.
 ואת האהבה הזו אנחנו הרגשנו אחרי מותך.
 ואם יש איזה שיעור נפלא שבן יכול ללמד את
 הוריו, זה אותו כח לדעת לאהוב שהיה לך.
 ועל זה אמא ואני אסירי-תודה לך מאד.
 אבא.

האמנתי באהבתך, האמנתי בשבועתך.
אתה מבין יניב, השנים יחרטו בי שינויים,
שעלולים להיות בחלקם כעורים. ואז שוב לא
אוכל לראות אותי כאהובתך.
נשארת לי צעיק לעד. הנה כבר סרו מעלינו חסד
מבטך, רוח אהבתך, סליחתך. ואנו פחות אהובים,
פחות יפים. היית לי טוב, כה טוב, שוב לא יהיה
לי טוב כמוך.
אהבתיך יניב, האמנתי בך, ברוחב לבך,
זה היה טוב מדי, הרבה מדי לרצות להיות לידך גם
אשה ואמא ?
אני מתגעגעת אליך, יניב, נורא. והגעגועים הללו
תובעים את שלהם. זה כואב יניב,
אוהבת אותך כל-כך
ואוהב אותך תמיד

יעל.

22.2.81
יום ראשון

יעל.

יום ראשון כ"ד אדר א' תשמ"א.

משפחת שקמה.

קשה לי לכתוב ולדבר על יניב בלשון עבר,
קשה לי בכלל לחשוב שהוא "היה" ולא "יהיה".
יניב עם מצב-רוח מיוחד, תמיד טיפה כועס על
החברה שלא השקיעו מספיק, טיפה מחייך מסיפוק
עצמי, אבל תמיד יניב עם רוח טובה וחיוך גדול.
האמת היא שאת יניב לא הכרתי בכל עשרים
וארבע השעות של היממה, לא היינו באותה
מחלקה, אבל בכל זאת יצא לנו להיות חברים
טובים. זה קרה כשיניב שיכנע אותי להגיע
למבדקים לסיירת — אותם לא עברתי אמנם,
אבל הניסיון הזה, אליו דחף אותי יניב, לימד אותי
להכיר למה מסוגל בן-אדם.
כששמעתי שיניב איננו נאלמתי דום, ישר נקלטה
בי התמונה של יניב, רץ בצליעה (כאבים בברך)
בחרוק שיניים עם דמעות בעיניים מרוב מאמץ,
וכשהוא קלט אותי מסתכל עליו מהצד, הוא
הרביץ מן חיוך כזה שאותו לא אשכח לעולם.
לעולם לא אוכל לשכוח את הפרצוף המחייך
הזה שאפילו ברגע של מאמץ היה מלא שמחת
חיים.
כולנו שואלים ולא מבינים איפה אותה שמחה
עכשיו.

איתכם באבלכם.
צפריר בן-זאב.

סיגל.

— "יניב" ?
— "כן, יעלי ?"
— "לא, סתם, רציתי רק לשמוע שאתה כאן."
להגיד את שמך יניב, לשתוק, לחכות שמא
ואולי... לקרוא בשמך שוב ושוב באלפי חדרים
ריקים שהשארת. לקרוא בשמך באלפי גוונים
ומובנים, ללחוש: "יניב" אל חלל החדר שלנו.
הן עוד רגע אשמע אותך לואט:
"כן, יעלי" ? ואני אומר ש"לא, סתם, רק רציתי
לשמוע שאתה כאן, ליד".
לחייך לשמים, לכוכבים ולהאמין שאתה רואה,
להרים את העיניים אליהם ללחוש להם מילים
ולהאמין שאתה שומע. הן היו לי עוד אלף
שאלות לשאול אותך, והיו עוד כמה סיפורים
קטנים שרציתי שתשמע.
ועכשיו נשאיתי עם אהבה אחת גדולה, יתומה
ודימעה.
יניב הטוב, אתה יודע מה כואב ? כל-כך כואב ?
אנחנו מתרחקים, כן, שנינו מתרחקים אחד
מהשני. והחברים שלך שחיים מתרחקים ממך,
יניב.
אנחנו נזדקן, נתכער, נצטמק. הזמן יחרוט על
פנינו צלקות, מציאות תטביע בנשמתנו מומים,
תסיר את יופינו מעלינו, מה נהיה בסוף ?
עדות אומללה למסכת חיים נשכחת ? ואתה
מולנו תחייך מהתמונה את החיוך הטוב והצעיר,
את החיוך שהיה וישאר בן תשע-עשרה ניצחי.
חבל, רציתי יניב שנישאר יחד, אם להשאיר אז
רציתי איתך יחד.

יניב !

קשה מאוד לכתוב עליך ולחשוב שאינך.

תמיד היית דבר חי ותוסס

איש, בעיני, לא התקשר פחות ממך למוות, לסוף.

תמיד עשית יותר משדברת, תמיד היה לך כוח לעשות הכל
ובלי לדחותו למחר.

איני יודע מה לומר כי אף פעם לא התכוננתי נפשית למצב כזה ;
לדבר על יניב אחרי שאיננו.

כילד, אני זוכר אותך תמיד כגדול. תמיד היית עם הגדולים
וכשחזרת אלינו היית תמיד יוזם

לנו פעילויות ומעשים שלא תמיד שמחו את המטפלות.

תמיד אהבת חזק ושנאת חזק. תמיד עם דעה חד-משמעית
ובלי פשרות ביניים ותרנויות.

תמיד עמדת על שלך.

בכדורסל תמיד רבנו אבל אחר כך תמיד חוזרים להיות ידידים.

אני חושב שהיית מאוד כאריזמתי. אני זוכר שזה מאוד הרגיו אותי

אחרי שהייתי רב איתך.

בהתחלת הצבא היית אחד שבשבילו הייתי חוזר הביתה ואיתו רציתי להיות.
עד ... שפעם באתי ולא היית.

אתגעגע אליך

חברך אלעד

בא מוות שחור ולקח את החיים

לקח את החיים של יניב שהיו כל-כך מלאי-חיים

ואהבה ויופי ...

עמד לצידנו מבלי להתנשא, פורש גלימה של חום וגינחות
מדבר בכנות

מקשיב עם אוזן ולב פתוחים

אומר שיהיה בסדר

אך תמיד פועל כדי שיהיה עוד יותר.

פועל עם המון מרץ שמספיק גם כדי לדחוף את האחרים

כך בועדת חברה

בפורים של לפני שנה

אנחנו לא שוכחים.

כי עכשיו בא מוות שחור ולקח את החיים הצעירים של יניב

שהיו כל-כך מלאי-חיים ואהבה ויופי, והותיר אחריו סימני-

שאלה כואבים,

הרבה אנשים עצובים מסביב ופחד גדול.

אולי גם ה"יהיה בסדר" של יניב.

מתוך „תנו לצאת“.

שתי מוסדניקיות בדרך לבית הקברות

שתי כלניות קטופות ופחד לא מובן

אולי הולכות אל היניב של המוסד, של כל הנערות

אולי אל תוך עצמן

לרסיס חלום קטן.

19.3.81 יום השלושים ליניב

ציפינו ממך להרבה. כל חוות-הדעת שקיבלנו

מאנשים שהכירו אותך — שעה, יום או שלושה

חודשים — רק אישרו את אשר כבר היה ידוע

קודם.

לא באת ממקום זר, ביחידה הכירו אותך.

ידעת שידרשו ממך הרבה, ושמשא כבד יוטל

עליך. והרמת אותו, את המשא, שאולי היה

כבד מדי.

לא נבחרת ליחידה בגלל שהיית חזק, או מהיר,

או זריז. נבחרת בגלל אותה תכונה שייחדה אותך.

בכל המבדקים, בכל הבחנים, ובכל חוות-הדעת.

נבחרת כי היית אדם. במובן המלא של המילה.

נבחרת — והוכחת שכל התקוות שתלינו בך היו

מוצדקות.

היית כמו כולם — ואף טוב יותר.

עשית כמו כולם — ואף טוב יותר.

אבל בתוכך רחשו הסימנים אותם לא יכולנו

להבין.

עכשיו אתה כאן. וגם אנחנו, אבל אנחנו נלך

עוד רגע קט.

אבל אתה לא תמות, כי האדם חי בליבם של אלו

שאהבו אותך, ואתה תחיה בלב כולם.

בועז מרמלשטיין.

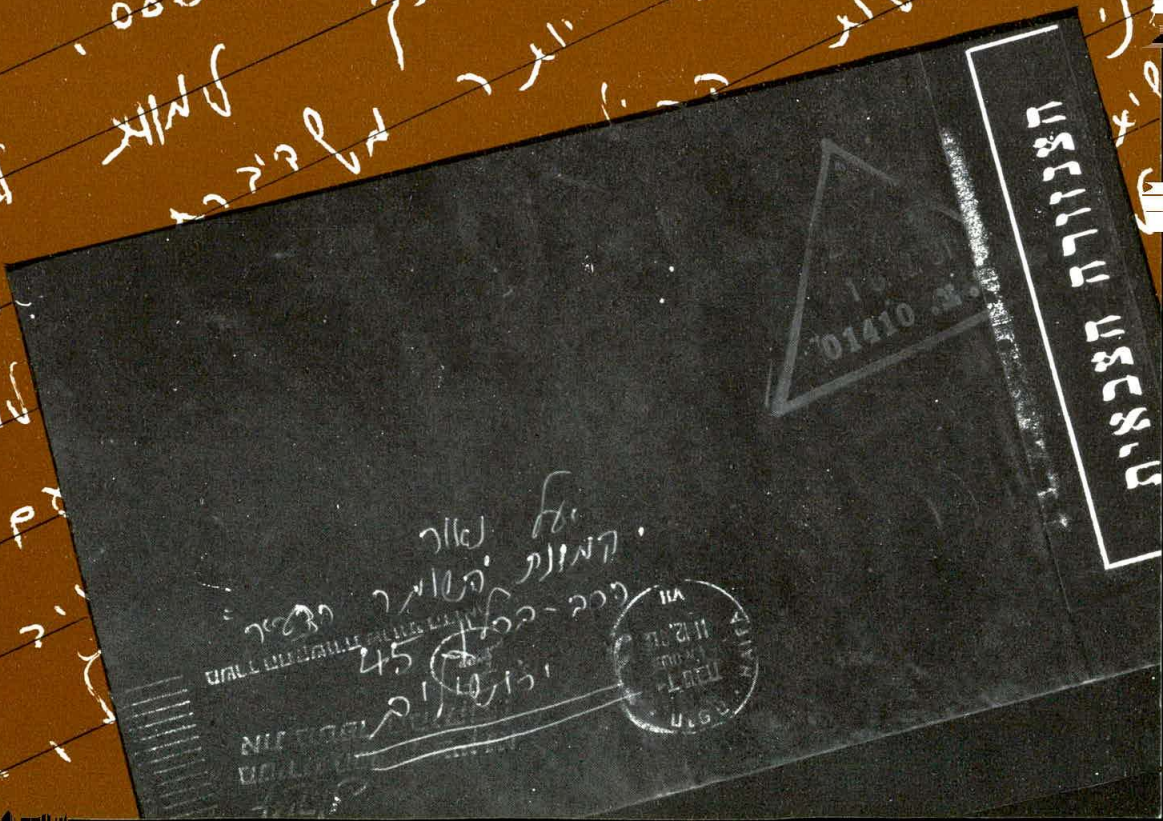

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document, written on a grid background. The text is dense and covers the top half of the page.

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document, written on a grid background. The text is dense and covers the middle section of the page.

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document, written on a grid background. The text is dense and covers the bottom half of the page.

יניב, כעת לא נותר אלא להמשיך ולזכור,
להמשיך לחיות גם אם אינך איתנו,
ולזכור אותך כפי שהיית.

ירון זמיר.

אמיתי:

היה בו משהו שתמיד קינאתי בו בגללו —
זו היתה הסקרנות, סקרנות חיה שכזו, פשוט
לדעת, בכל תחום שהיינו נוגעים או לומדים
תמיד היה רוצה לדעת עוד.
פאולה:

היה בו משהו של ילד או אולי זה היה משהו אחר.
אבל כשכנה, לא אוכל לשכוח איך הוא אהב את
הבנים שלי, ואני מזכירה אותו וזוכרת אותו
איתם, בגלל שהוא היה חבר, כל-כך ידע להיות
חבר, הוא מצא שפה משותפת איתם למרות
הפרשי הגיל. זה דבר די נדיר, יתכן ונדיר מאד —
אהבה כזו של בחור אל ילדים.
דבר נוסף היתה הפשטות, או הבלתי-אמצעיות
שלו: יניב היה היחיד שעבר את הקיר שבין
חניך ומחנכת, ועם סוף הלימודים הוא היה שווה
בשווה לי, ממש חבר, נכנס לבית חופשי, משוחח,
מביא את יעל לפעמים — הוא כבר לא היה ילד,
הוא היה כבר איש. ממש.

נעמה:

בשבילי היו כמה תחומים בהם למילה של יניב
היתה הרבה חשיבות ומשמעות. נראה כי אז
לא אמרתי את זה לעצמי, אבל זה היה קיים
עמוק בפנים — ואחד מאלה היתה המוסיקה.
היתה לו הבחנה מהירה בין שיר טוב, לכזה שהוא
לא. והיה זה הוא שהכיר ולימד אותי. פעם ניסיתי
לנגן שיר שידעתי שהוא אוהב. זה היה לי אתגר
לנגן את זה טוב מולו, בשבילו.
וכשניגנתי בשיעור וראיתי את ה-O.K. שלו
בעינים — היתה לי הרגשה שכנראה עשיתי
משהו טוב.
אני זוכרת.

עוד במוות שלו יניב כמו נתן לי שיר במתנה.
זהו שיר של אריק אינשטיין "היא יושבה בחלון".
לא הכרתי אותו לפני אותם ימים ראשונים בהם
יניב לא היה איתנו. עם מותו למדתי את השיר
הזה, ובו יניב כמו ממשיך לחיות. זה אותו יניב
שהיה לי בחייו.

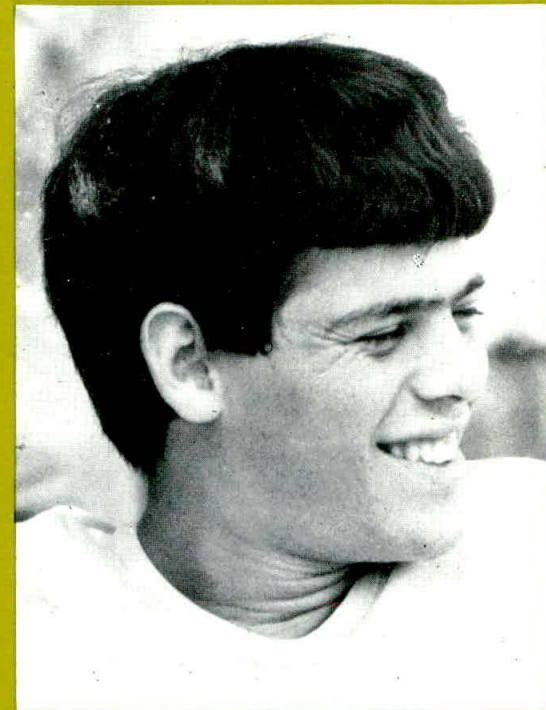
לציטו ועופרה.
מרחוק פתאם אני מרגיש מאד קרוב לקבוצ
ובעיקר אליכם. צר לי שלא הצלחתי להגיע
להלוויה, פשוט נודע לי בשעה כזאת שכבר לא
הייתי מספיק להגיע.
אני מרגיש שזה חסר גם לי וגם ליניב בדרכו
האחרונה. קיבלתי את ההודעה כשהייתי בדרך
מהשדה על הטרקטור וזה אכל אותי שאני לא
יכול להיות איתכם יחד. נסעתי ובכיתי, התחלתי
לספר לעצמי זכרונות על יניב, זכרונות שאתה
יכול לספר רק לעצמך. אולי זה זכרונות ורגשות
מעורבים יחד ובגלל זה כל-כך קשה לשתף
עוד מישהו.

היו בינינו יחסי גומלין, אני הערכתי אותו
וסמכתי עליו במאת האחוזים, ואני חושב שהוא
אהב לעבוד איתי ולדבר על כל נושא שקשור
בקבוצ, צבא ופוליטיקה.

איזה מן נער עם אופי ותכונות שלצערי אפילו
אצל אנשים מבוגרים קשה למצוא. היכולת
לשאול ולבדוק דברים שכביכול כבר מובנים.
לא היה דבר שהייתי מבקש ממנו לעשות ושהוא
לא היה חייב להבין עד הסוף למה דוקא כך ולא
אחרת. הרבה פעמים הוא היה מוביל אותי
לכיווני מחשבה ולבסוף לכיווני ביצוע אחרים.
לבסוף כאשר הייתי אומר: "בסדר יניב, תעשה
את זה כך" ידעתי שזהו זה, אין מה לדאוג.
לא היו אצלו פשרות, אין דבר שאי-אפשר
לעשות, על הכל אפשר להתווכח אבל אין דבר
שאי-אפשר לעשותו.

חבל שחוסר הפשרנות לקח אותו מאיתנו, אולי
אם הוא לא היה נהרג עכשיו, חוסר ההתחשבות
בעצמו וחוסר הפשרנות היו לוקחים אותו
בנסיבות אחרות, זה לא משנה עכשיו.
זה מזוה, כאשר נסעתי בטרקטור ובכיתי עם
היודע לי מותו היתה לי הרגשה של כאב כי
כל-כך אהבתי אותו אבל יותר בגלל שנדמה לי
שהוא אהב אותי, ואהבתו תחסר לי.
ינצו עדיין בתוכי והוא יחסר לי.
כואב כמוכם

עפר.

19.3.81

יניב — שוב ושוב אני כותב שמך
וחושב מה טעם לומר מילים אם אתה לא כאן?
לשם מה לומר הלל ושבח ליניב אם יניב
אינו שומע את הנאמר?
רציתי לכתוב לך איך אני מרגיש ולא דברי הספר,
אתה יודע, כל פעם שאני מתיישב לכתוב
אני מוצא עצמי במהרה בתוך מונולוג פנימי
שהצד התמים אומר: "יניב כאן!"
וצד ההגיון אומר: "הוא לא יחזור!"
וזה אבסורד, כי אני יודע שיותר לא תהיה לנו,
ובכל זאת אתה כאן, בעולם הזה!!
אתה השארת חלל שכלל אי-אפשר לסותמו
מכיוון שבתת ההכרה שלי אתה עדיין כאן!
כבר חודש עבר מאז ראיתך והזמן רץ מהר
ועד מעט שנה תחלוף ובעצם זה לא משנה לי,
יניב, הרי ראיתי אותך אתמול, ושלשום עוד
שיחקנו יחד כדורסל, אז לעזאזל הזמן שעובר,
וחוץ מזה אני לא צריך ימי זכרון
בשביל לזכור אותך — כי אני לא יכול לשכוח,
וגם לא תמונות מהן פרצופך ניבט,
כי אלפי תמונות יושבות במוחי,
תקועות בלי יכולת לזוז.
אתה הלכת, ולקחת איתך אותה חרוות חיים,
ושמחה פשוטה שיש בכל אדם.
הלכת, והשארת אותי עם משקע של מרירות,
וחוסר יכולת לשמוח מן הלב.

פאולה :
 היה משהו במוות הזה שזעזע את הקרובים,
 ואם הוא היה שם, אז הוא היה נותן תמיכה
 שלא היתה לנו. הרגשנו בחסרוננו שתמיד החזיר
 אותנו למימדים הנכונים של המציאות. יניב חי
 בנו גם עכשיו. אם בתחילה חשבנו במושגים של
 נקמה מתוך רוגז עצום, היום למדנו לחשוב איך
 שיניב היה רוצה שנחשוב, בגלל שזכרנו אותו,
 ידענו איך לחזור לעצמנו, ולהעריך אחרת את
 הדברים. ועכשיו אנחנו יותר מבינים מה קרה,
 יותר קרובים לתפיסה שלו, וכך הוא ממשיך
 לחיות בנו.

נעמה :
 בימים הראשונים, כל פעם שיצאתי מהקיבוץ,
 שמתי לב שלכל מקום אני לוקחת איתי את יניב,
 ושאל פעם המקום שלו, או החלל שנפער,
 לא מתמלא על-ידי משהו אחר.
 אני מרגישה שכך זה ישאר בי תמיד.
 לא משנה לאן אלך, ואיפה אהיה ואת מי אפגוש.
 המקום של יניב בשבילי לעולם לא יתמלא
 בניכחות אחרת.

עלזה :
 מה שהיה יפה — גרתי עם יעל בחדר, וכל ערב
 היה יניב בא אליה, כדי לראות, לדעת מה שלומה.
 הוא ידע להיות חבר אמיתי, להתמסר עד הסוף
 ולאחוב.
 ועכשיו — הכל נגמר.
 אני מדברת אליו, והוא לא שומע, או, בכל-אופן,
 לא מגיב.
 זה מתסכל כל-כך ומביש.
 מה שנותר זהו הזכרון.
 אני זוכרת את יניב במצבים רבים של כאב,
 של שמחה ושל יופי.
 לעולם ישאר מקום בליבי בשבילו.

סיגל :
 לפעמים זה בא פתאום, כמין מכה כוז להכרה.
 יניב "איננו" עכשיו, יניב לא הולך עכשיו על שום
 מדרכה בעולם. אבל כל זה גדול מדי, לא נועד
 להקלט בליבם של אנשים שחיו יחד עם יניב,
 ואהבו להיות איתו. לי חסר יניב, מאד,
 ואף אחד לא יוכל למלא את מקומו, כי אף-אחד
 הוא לא יניב.
 בהסתכלות אחרת — יניב ישנו, אלא שלא
 איתנו, ולא כאן, הוא קיים באיזשהו אופן על
 פני האדמה הזו. חבל לי שכל-כך צעירים
 הצטרקנו להפרד ממנו. חבל שכה מוקדם היה
 עליו לעזוב אותנו.
 בתוכי שמור לו מקום לתמיד.

גם כאלה, והוא, מהמרחק, כמעט. אז באיזו זכות
 אני ככה ממשיכה לחיות ?
 אחרי זה הבנתי: יניב קיים גם בשמחה.

איריס :
 אני גם חשבתי הרבה במושגים של-איך יניב
 היה רואה את הדברים, איך היה רוצה שנתנהג.
 בשנעמה אומרת שהיא חשבה שהוא יהיה מרוגז,
 אני לא יודעת. — אני לא הרגשתי ככה בכלל.
 כשהיה לי רע — מיד עלה לי — למה רע לי —
 ויניב, למה זה קרה ? ושוב הרגזו הזה...
 אבל כשהיה לי טוב, גם אז חשבתי על יניב,
 נזכרתי איך שתמיד היה מתעניין, כשהיה קולט
 איזשהו סימן בעינים — היה מיד שואל, מגשש
 ומנחש...
 היה לו מין חוש כזה להרגיש בשינויים אצל
 אנשים. אצלי תמיד היה בא, וזורק שמות ושואל
 מה קרה. עכשיו חיכיתי שיבוא, ושאל ויתעניין,
 לא חשבתי שיהיה מרוגז על זה שטוב לי —
 הרגשתי שאני משתפת אותו בשמחה שלי.

אמיתי :
 פורים היה חודש אחרי שזה קרה. חשבתי אז
 לעצמי מה הוא היה אומר, אני בטוח שהיה אומר
 לי — תלך, תמשיך לחיות עכשיו.

איריס :
 בהלוויה הרגשתי משהו מאד פרדוקסאלי, בביכול,
 שמי שחסר פה זה יניב. אם יניב היה כאן,
 זה לא היה כך — זה היה משהו אחר לגמרי.
 הוא היה מין עמוד כזה, צוק המחזיק סביבו —
 בפשטות שבה הוא רואה דברים, בחוזק שהוא
 נותן לכל דבר, בגווניו.
 ופשוט ראיתי ש-"יניב, אם היית פה, זה היה
 יכול להיות אחרת."

פאולה :
 אני חושבת שהוא כן היה בוכה. בשביל כל אחד
 הוא היה בוכה. אבל הוא כן היה נותן כיוון אחר.

איריס :
 התכוונתי לבכות — כמושג. אני יודעת שהוא
 היה בחור רגיש.

נעמה :
 אני לא חושבת שאסור לשמוח. אני פשוט הייתי
 כל-כך מרוגזת. חשבתי שהתגובות שלו הן בטח

עלוח :

אני זוכרת.
שבוע לפני שיניב נפטר, נפגשתי אותו ועם יעל
על המדרכה בקיבוץ. "אז מה נשמע, ואיך
הולך?" — אמרתי שקצת קשה בעבא, והוא
אמר — "לא נורא, וקחי את הדברים בקלות,
ותנסי". והציע לי דברים מעשיים לפעולה,
עם טפיחה על הגב. הוא היה גבר. איזר כח אדיר
הוא ידע לתת. הוא הזרים לסובבים אותו בטחון.
בשבילי, יניב מסמל חיים. הייתה לו אנרגיית-חיים
ושמחת-חיים שהובילו אותו להיות בתנועה
מתמדת. לפעמים חסר-סבלנות קמעה מתפרץ כמו
הר-געש, ואולי זו הסיבה שהמוות שלו היה
כה חזק; כי בעצם, יניב היה ההפך הגמור מכל
מה שמת. כוונתי — שיש אנשים רבים שמתים
עוד בהיותם חיים, אבל לא יניב, הוא ידע,
ורצה להיות.

פאולה :

לי הוא היה מעין סיסמוגרף. המראה כמה דרגות
של מתח יש. לפעמים כשהוא היה חם מאד
הבנתי שהמצב הוא קריטי, ולפעמים רק היה
אומר לי: "עיוזי, עיוזי, זה יעבור, זה יהיה בסדר."
אז יכולתי לסמוך פחות או יותר על ההבחנה שלו.
למרות שהיה חניך שלי ולא חבר, והיה סולידארי
איתכם, לא פעם היה נאלץ להפסיק את
הסולידאריות הזו כביכול, והיה עובר לצד
השני — לצד שלי. וזה היה לי משונה לראות
דבר כזה, אבל היה לו את הכח לעשות את זה.
הוא נזף בכם יותר ממני.

אמיתי :

אני זוכר בבקו"ם, כשרק הגענו; הייתי בשוק.
והוא אמר לי — "מה, אל תתרגש מזה, כל
המפקדים פה פיונים עם דרגה, אנשים שהם כלום.
עוזב שטויות, נברה — נלך קצת מכאן, נצא
לאכול משהו בתל-אביב".
לימד אותי להסתכל בצורה הרבה יותר פשוטה
על הדברים.

קשה לכתוב מילים שרחוקות כל-כך מן הכאב.
קשה להביא את יניב על דפים,
יניב שהיה יפה כל-כך בחיים, שידע לאהוב,
ידע לרוץ ולצעוק, ידע להאמין
אין שום מילה בעולם שתוכל להראות את יניב,
אבל אני רוצה שידעו —
שהשתיקה, היא אמת ואהבה,
היא מחשבה וזכרון — שבה הכל
הכל נמצא.

רחלי כהן

איריס :

אין שהיה תופס ומבין דברים בדרך האישית
שלו מתוך בטחון ודאי שזיהי הדרך. עד שלפעמים
הייתי אומרת לו פתאום: "אתה כמו האח שלי".
והתכוונתי לשניים: כמו האח — האח שלי,
וגם קרוב כמו אח.

וכשנסעתי באוטובוס מחיפה אחרי שקיבלתי את
הטלפון, בבוקר בו אמרו לי שיניב נפטר, ובכיתי,
כל הדרך בכיתי, וכל הכח שיכולתי לגייס באותם
רגעים ארוכים, לא עזר לי לעצור בשטף
הדמעות, והאנשים הביטו בסקרנות חודרת,
היה לי מאד לא נוח;

חשבתי לעצמי שאם מישהו ישאל אותי:

ילדה, למה את בוכה? — אומר שהאח שלי
נהרג וזהו... ידעתי שזה לא שקר...

וגם אז לא ישאלו יותר.

דבר נוסף היה המרתון. רב הבנים שהתייחסו,
דיברו בטון די מזלזל: "אם את יכולה — גם אני
יכולי ו-את לא תצליחי". יניב לא דיבר כך.
הוא רק אמר שזה באמת קשור לכח רצון,
ושאם ארצה בכך מאד — אני אגמור.

נדמה לי שאמר את זה מתוך תפיסה וניסיון
אישי שלו. גם הוא נלחם חזק באמצעות
כח-הרצון האדיר שלו תמיד להשיג את הדברים
אליהם שאף, ואותם רצה.

אין שאני מסבירה את הדברים: הנפש שלו,
היישות, היניב הפנימי שלו, היה פי עשרות-
מונים חזק מגופו, ויתכן כי באיזשהו שלב זה
היה בעוכריו: הוא רצה הרבה יותר מכפי שהגוף
שלו יכול היה לתת לו.

יניב האמין שכוח-רצון הוא דבר כל-כך חשוב
וגדול כמו שאני מאמינה. זה אחד הדברים
שחשבנו יחד.

נעמה :

חושבת שיש דבר שמאד מאפיין את יניב, וזו
הידיעה להסתכל ולראות את הדברים
בפרופורציות הנכונות. הוא אף פעם לא נתן
לעצמו ליפול, או לסטות מהשביל שמפריד בין
אדישות להיסטריה, והיה מקרין את זה מתוכו
החוצה.

החול יזכור

נתן יונתן.

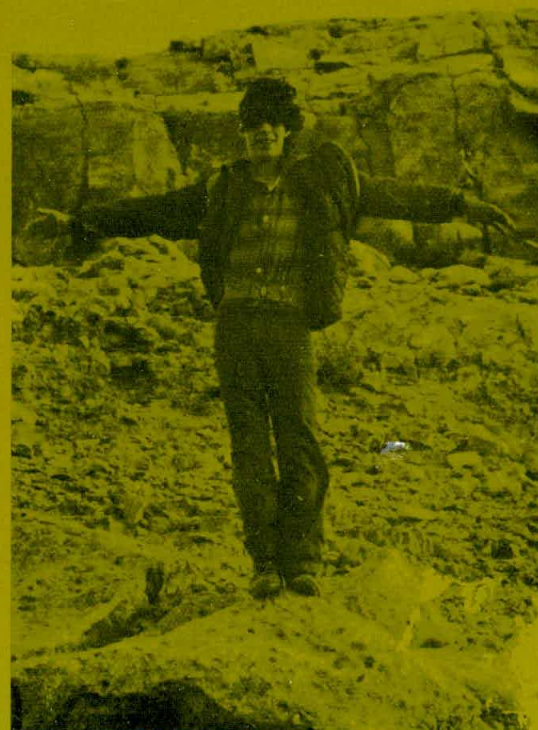
החול יזכור את הגלים
אבל לקצף אין זוכר
זולת ההם אשר עברו
מזכרונם הוא לעולם לא ימחק.
הכל ישוב אל המצולות
זולת הקצף הלבן
נרות הלילה דעכו
הידידות, האהבה
הנעורים שבאו פתע אל סופם.
כמוהו גם על חוף ליבם
רטט אז משהו חיוור
והם רשמו בתוך החול
כשהירח העובר
האיר פתאם פנים זרות
ושחוק רפה.
היו שם קונכיות ריקות
שנהמו קינה של ים
ובית-עלמין על הגבעות
ושניים שחלפו דומם
בין החצב והקברים והשקמה.

**היקום הגדול הזה
נתן יונתן
הסביונים אמורים להשיב את האביב
הבוגנוילאה את הקיץ
הרותם את החורף
גם החצב זוכר את מועדיו בשולי הסתיו
ורק הפרח שלו, מי ישיב את ריחו ...
כמה שומם ומכאיב היקום
הגדול הזה
בלעדיו**

יניב. חוברת זכרון.
להקפיא עלים של נענע בקוביות של קרח ...
ילד. נער. גבר?
שינוי שרק נבט.
להפוך תמונות למילים
לתפוס את הכמעט
יניב. כל כך חבל ...
ירוק לעד.

להנציח חבר; פרא, שובב, אלים — ועם זאת
עדין, מקשיב ותמיד עם הכוונות הכי טובות
שאפשר למצוא.
יניב הוא כמו רוח טובה שנשבה אצלי בבית.
על הרשא — רוח שליטפה בכל פינה בקיבוץ,
וחייתי איתה באשליה שהיא נולדה איתי
ותלווה אותי תמיד.
יניב, אהבתי אותך.
היינו חברים כאילו זה מובן מאליו — והראש
לא בדיוק תופס עדיין.
כל מה שאהבתי — מצאתי גם אותך בו.
הכדורסל והעיסוק בספורט, שתמיד חייב להיות
בעל אופי תחרותי לגמרי ולך אסור אף פעם
להיות שני. תמיד השאיפה, בכל מחיר. נצחון.
יניב, לבטח היית אומר לי שאפשר לכתוב בלי
סוף על ההרגשות הדומות והמשותפות בחלקן
שלנו, על האהבה לאדמה, לריח של הגשם
הראשון, ושל האבק העולה מהטרקטור וחונק
עד הסוף את העיניים, הפה והאף.
לא היו ביננו הרבה מילים; היתה הרגשה,
אהבה והרבה הבנה — ואלו דברים שלעולם לא
יצאו בצורה האמיתית ביותר בכתב.
זה לא נכתב רק לך, אז פשוט, הרברים שהיו
שלנו נשארים כאלו, עם הרבה זכרונות
שמשאירים צביטה ענוגה ועם כאב של אבדן
וערגה עד אין סוף.

ההקלטה של יום השלושים של יניב מונחת
על השולחן.
אינני מעז.
לבסוף הלכתי בעקבות גלעד;
בשעה מאוחרת בלילה התישבתי על הכורסא,
הרכבתי את האוזניות, לחצתי על הכפתור
ועצמתי את העיניים.
נכנסתי לעולם מוזר ובלתי ידוע. אני שומע מה
שחברים מספרים על יניב שאיננו.

אולי כך נראית טיסה לחלל?
החוקים משתנים, אין מעלה ואין מטה.
השמים שחורים והעולם נראה אחרת.
אבל לא, טיסות לחלל הן דבר מציאותי.
הדיבור נשמע איטי ושקט. אפשר להרהר.
כל אחד מספר את הסיפור שלו.
ועם כל סיפור מופיעה לנגד עיני דמות אחרת
של יניב.
אני רואה אותו בבירור. צריך רק להושיט את
היד ולגעת בו. עצוב.
מן עצבות כואבת עד דמעות.

צלילות במעמקי הים
אבשלום, ליאור
ומפת ארץ ישראל
מלווים אותי בדרכים.
בחולות אכזיב
בצוקים של ראש הנקרה
על החומות של עכו העתיקה
בחדר קטן ליד הים
אני קורא, כואב ובוכה.
מחנה שרגא
חדר זכרון
(מפות, תיקים, כלי כתיבה)
תמונות וחבורות
יניב

רציתי להגיע לאופירה ולפגוש את יעל.
היא בודאי יודעת על יניב בתקופה האחרונה,
יותר מכל אדם אחר.
אני זוכר אותו רגוע, חביב ובוגר
אבל גם חרד ומתוח בכל הקשור לשירותו הצבאי.
מדוע? האם הרגיש, או ידע, ולא רצה לספר?
שאלות קשות שאולי אף פעם לא יקבלו תשובה.
הים של אופירה הוא כחול, ירוק, עמוק.
בתוכו, עולם נפלא של חיים.
ים שאני אוהב לקשור עם יניב.
והנה, כלי לדעת איך, אני נמצא במדבר החם
והיבש הזה. כאן הים שמנוני, מלוח וצורב.
לא ניתן לצלול לתוכו. וגם אין בו חיים.
אבל המקום הזה הוא לא מוות. גרים כאן
אנשים. יש משבצות של ירק. בתים. נאות מדבר.
את המקום הזה אפשר לשנות.
את המוות של יניב לא ניתן לשנות.
אני שם את היד על השיש הלבן, הקר והמבריק.
רואה איך הדמעות מתגלגלות ואינן נספגות.
אפשר להעלות זכרונות להסתכל בתמונות. לבכות.
אבל דבר לא יעזור.
יניב איננו.
אלף פעם תנסה לקום. אלף פעם תיפול.
עשרת אלפים פעם תקום. עשרת אלפים פעם תיפול.
עפר ואפר.

אבא

